



Дебат на тема:
„Реиндустриализацията на Европа – мит или реалност:
предизвикателства пред българската икономика“, 04.12.2013 г.

Изказване на г-н Анри Малос
(председател на Европейския икономически и социален комитет)

Въпросът е дали реиндустриализацията е мит? Мисля, че не това е митът. От 10-20 години живеем под мотото на 3 мита, които направиха лоша услуга на Европа. Първо, митът за икономиката на знанието, която да направи Европа най-конкурентоспособна в света. Това беше казано през 2000 г. и видяхме, че 13 години по-късно след тази стратегия, Европейския съюз се превърна в този район на света, който най-много загуби по отношение на конкурентоспособността. Така че Лисабонската стратегия беше грешка, защото икономиката на знанието не означава нищо. От както свят светува, икономиката съществува между тези, които произвеждат, които обслужват производството и които продават продукцията. Всичко това генерира познанието.

Има нови средства за информация и комуникация, които всъщност бяха и част от причината за финансовата криза. Тези дейности не са същинска икономика. Истинската икономика създава богатства, създава добавена стойност. У нас казват, че не трябва да измисляме колелото, защото то отдавна е измислено.

Другият мит, под влиянието на който живяхме последните 20 години, е единният пазар. Мислихме си, че като отворим границите, като развием обмена, ще създадем богатство. Това беше добра идея през осемдесетте години, но вече не е. Защото Вие знаете, че пазарът вече е световен. Например мелнишкото вино може да се продава на световния пазар, без да се налага да се казва, че Европейският пазар е някаква цел сам по себе си.

Съществува и трети мит, който се нарича „митът на чудесата“. Посетих през почивните дни Троян и неговата област. Кметлицата на града ме попита какво мога да

направя, за да се случи чудо и един голям инвеститор да пристигне в Троян. Аз й отговорих, че можем да запалим по една свещ в църквата и да чакаме да стане чудо, но общо взето чудесата в икономиката не се случват. За сметка на това в околностите на Троян видяхме малки предприемачи в дървообработването, керамиката, текстила и новите технологии, които имат действителни успехи със собствени ресурси. Един производител на маси и столове, с когото се запознах, продава дървения материал от троянските гори в Саудитска Арабия и много други страни от целия свят. Това е чудото, а не чудо, което идва от друго място. Важни са местните чудеса с местните ресурси и местното развитие. Така че, аз съм убеден, че заедно с Вас европейският проект ще тръгне по правилния път.

На първо място индустрията и производството на България трябва да бъдат първата ценност. Може би дори трябва да се реформира Европейската комисия и да сложим индустрията като неин приоритет. Темата за индустриалната политика трябва да стане пръв приоритет, трябва да се разгледа и политиката за конкурентоспособност на Европа. Не трябва да се действа само на европейско ниво, много от нещата са в рамките на местните действащи лица.

Реиндустриализацията трябва да стане пръв приоритет. Трябва да се промени конкуренцията. Трябва да се помага за сътрудничеството между индустриалците, а не да се шпионират индустриалците. Имаме само един голям успех на европейската индустрия от четиридесетте години насам. Това е Аргус Индъстрис, защото имаше политическа воля на политическите ръководители от Франция, Испания, Англия, Германия и други, да се помогне с обществени средства за развитието на Аргус Индъстрис и той се превърна в пръв конструктор на самолети в света. Но ако днес трябва да създадем отново Аргус, Европа няма да бъде съгласна. Това е абсурдът. Имаме нужда от една политика за съревнование, която да създава нови шампиони в Европа. Имаме нужда от нова търговска политика. Днес търговската политика също се ръководи от комисаря и се състои в това да казваме, че отваряме целия си пазар и се надяваме, че руснаците, американците и азиатците ще направят същото. Трябва да защитаваме интересите си.

По-малко наивна трябва да бъде търговската ни политика. Енергийната политика също трябва да се промени. Трябва да се преговаря директно за енергийната политика с Русия, за да имаме добри условия, трябва да намалим нашите амбиции по

отношение на възобновяемата енергия. Прекалено амбициозни цели си поставихме, докато останалият свят се опитва да бъде много по-прагматичен. Прекалено амбициозните цели по отношение на възобновяемата енергия увеличават цената на енергията и ние всъщност участваме в конкуренцията с вързани ръце, като ни липсва стратегия за евтина енергия - трябва да имаме една разумна цена на енергията, за да може да развиваме нашето производство.

Същото се отнася и за зелената енергия. Налагаме си най-големите тежести, като се надяваме, че и другите ще го направят, но всъщност те не го правят. Правим това с цел да защитим планетата, което е една добра цел, сама по себе си. Но вредните вещества в атмосферата не ги разпространява само Европа, напротив, повече ги разпространяват Америка и Азия. Трябва да бъдем по-големи реалисти и по-големи прагматици и да инвестираме в изследванията, научни разработки.

Аз мога да говоря за моята страна. Политиката на моята страна - Франция за подпомагане на научно-изследователската дейност няма абсолютно никаква значимост, защото нашата страна е прекалено малка, програмите са ни прекалено малки и нямат голямо въздействие между министъра на индустриалното възстановяване, както се нарича в момента. Програмата е с 321 приоритета. Всеки от тези приоритети получава по 50-100 хил. евро. Какво може да се постигне с това?

Трябва да се върнем към локалното развитие, да подкрепяме малките и средните предприятия, да развиваме изключително прости неща, да се осланяме на здравия смисъл, на правилните решения. Нека да използваме природните ресурси, с които разполагаме – минните ресурси, дървения материал. Да използваме таланта на хората. Видях един чудесен артистичен център в Троян – керамика, текстил, дървени изделия, правят се изключителни неща.

Разполагаме с потенциал и мисля, че трябва в европейските фондове да установим един приоритет на индустриализация на малките и средни предприятия. Преди три седмици бях в Унгария, срещнах се с министър-председателя и той ми каза, че две трети от европейските програми за Унгария между 2014 и 2020 г. ще бъдат посветени на реиндустриализацията, на малките и средните предприятия. Трябва пазарът на труда да стане по-гъвкав, за да се осигури мобилност. Трябва да се намалят данъците. Системата за данъчното облагане следва да е проста и предвидима и да не се променя при всеки нов парламент. Предприемачите имат нужда от всичко това.

Реиндустриализацията не е мит. Прекалено страдахме от тези идеологически митологии - пазар, икономика на познанието, чудесата на масивните инвестиции в чужбина. Трябва да се върнем към реалността, трябва да се върнем към здравия смисъл. Реиндустриализацията това е здравият смисъл. Благодаря!

Изказване на г-н Васил Велев
(председател на УС на Асоциация на индустриалния капитал в България)

С тревога следим процеса на реиндустриализация на Европа, а и на България вече повече от 10 години и сме свидетели как буквално пред очите ни се изместват производства от Северозападна Европа към Югоизточна Азия, като, за съжаление, по този път на миграция те много рядко спират в България. Вече всяка втора стока, закупена в магазина, е произведена в Китай. Като че ли кризата от преди няколко години помогна за известно отрезвяване от заблудата, че Америка и Европа могат да си позволят да правят само иновации и финансови инвестиции, а Китай ще произвежда и по този начин Евроатлантическата общност ще запази лидерските си позиции в съвременния свят. Кризата показва, че страните, които запазиха реалния си сектор в сравнително по-добро състояние, например Германия, се справят по-добре в тези години.

Очевидно дойде време да си отговорим на въпроса дали може, без да има индустрия, да има иновации, да има само високотехнологични сектори или ако те нямат една по-широка основа, това е мираж. Светът може да се спаси от силни икономики. Не може да има силна икономика, ако няма индустрия. Не може само с финансови инвестиции, деривати, които са откъснати от реалния живот да се развива силна икономика. В това отношение, ние, задавайки въпроса може ли Европа да бъде световен икономически лидер при продължаваща тенденция за свиване на реалния производствен сектор, отговаряме: „Не, не може“. А какво трябва да се направи, за да се насърчи реалното производство и да се спре неговата миграция към страните от Азия и Америка - това е една от задачите и на днешната дискусия. Другият въпрос, който задаваме, е реалистично ли е България да бъде позиционирана като водещ високотехнологичен център или трябва да сме по-големи реалисти. В обръщението на

премиера, който ни изпрати поздравителен адрес за дебата, Вие чухте, че той казва „включително във високотехнологичните сфери“.

Задаваме и въпроса кой трябва и може да извърши тази реиндустриализация? Това не са политиците, журналистите или ПР специалистите, това е предприемачът. И задаваме следващия въпрос, а именно - какво правим за насърчаване на предприемачеството у нас? Има ли доминиращо мнение, че ролята на предприемача е от решаващо значение за просперитета на страната? Другите казуси са с какво този предприемач ще извърши реиндустриализацията и отговорите са ясни като че ли - с инвестиции в материални активи, а не във финансови. Много голяма роля отделяме на европейските фондове. Наистина те представляват около половината от публичните инвестиции, но също така е вярно, че там максималното, което можем да направим, е да ги усвоим на 100 % , с което те няма да станат повече от това, което е определено по бюджета на Общността. Докато за частните инвестиции няма предел и еврофондовете представляват не повече от 1/20 от частните инвестиции, които се правят в страната. И тук въпросът е какво правим, за да насърчим инвестициите в реалния сектор, а именно в индустрията, в материалното производство. Тук идва въпросът как административните и регулаторни бариери, които много често се определят на ниво Европейски съюз, способстват или пречат за тези инвестиции.

Европа много често се самоограничава с цел запазване на планетата. Пример за това е да се намалят с 20% емисиите на CO₂ . Като че ли не си даваме сметка, че дори и да постигнем тази цел 20% от 10 % емисии, които Европа генерира, са само 2% от емисиите в света. Тоест, за да намалим с 2 % емисията, ние унищожаваме европейската индустрия. След това може ли една слаба икономически Европа да определя дневния ред на света. Относно дефицита на човешки ресурси, хората, които трябва да извършат тази реиндустриализация, ние сме свидетели на това как, буквално за едно поколение, от челни позиции в международни класации и второ място на МЕНСА по интелигентност на българите, първите места на олимпиадите по математика, физика, химия, биология и програмиране в света, стигнахме до последно място в Европа по четене и писане. Как всички ще пишем софтуер, като не можем да четем и пишем? Защото имаше и такава идея - всички да пишем софтуер у нас. Очевидно това са много сериозни проблеми, които е добре на днешната среща да дискутираме.

Въпросът с енергията също е важен. В Европа някои видове енергия е в пъти по-скъпа от конкурентни други дестинации. Трябва ли да си поставяме нереалистични цели, които убиват индустрията и в това отношение. И така - реиндустриализацията на Европа наистина мит ли е или реалност, очевидно тя е необходимост. И другият въпрос, който си задаваме, е може ли България да спечели от тази необходимост на обратното движение на производствата от Азия и други точки на света към Европа?

Изказване на г-н Петър Кънев
(Член на Комисията по икономическа политика и туризъм, 42-ро Народно събрание на Република България)

Ще кажа накратко къде е българският бизнес в бюджет 2014 г. и какво можем да очакваме? Мисля, че това е един сравнително консервативен, внимателен, стабилен бюджет, който разчита на успокояване на обстановката и на даване на гаранции пред българския бизнес и българската икономика, че няма да се правят резки движения. Залага се на няколко цифри – 1,8% ръст на БВП. Дали това е малко или много ще покаже бъдещето. Ако Европа върви добре, мисля, че е изпълнимо. Знаете, че над 67% от нашия експорт е вързан с ЕС, така че ние сме изключително зависими от икономиката на Европа. 1,8 е бюджетният дефицит - много ли е или малко? Аз лично държах да бъде 2. Министерство на финансите и министър Чобанов държаха да бъде 1,8, за да не се изложим пред чужденците. 1,8 е инфлацията – много или малко? За мен е малко, защото знаете, че ние сме застопорени на изключително ниски доходи и непрекъснато тъпчем на едно място. Нещо повече, работодателите знаят, че в последните месеци сме в ситуация на дефлация, което е смърт за производството.

Реиндустриализация – за 2012 г. е отчетена от Асоциацията за скрап в България, с цифри, потвърдени от Националния статистически институт, са 1 960 000 000 лв. приходи от скрап, метали. 25 години, след като разгромихме българската индустрия, ние продължаваме да формираме 2,5% от БВП от рязането на това, което другите преди нас създадоха. И още една впечатляваща цифра – България е на първо място по неработене в Европа. Данните са публикувани официално. 13 официални работни празника, официални, само Япония е пред нас със 16. В замяна на това 20 болнични на човек от работещо население – на първо място в Европа. Средно като добавите и 21 дни

отпуска, около 160 дни ние не работим. Следващата седмица ще внесем предложение, за да отпаднат отработванията в съботите. Ще минем на системата на Англия, Франция и цяла Европа, когато отработвания не се правят, те се приспадат просто от отпуските. Всеки път при отработване в събота на обяд вече не се работи.

Изготвяме една програма за дребните камъчета в обувките на българския бизнес. Трябва да освободим микропредприятията от плана за отпуските. Тези фирми са с персонал до 9 човека. Темата се коментира от правителството и от работодателите. Не знам дали ще можем да помогнем на българския бизнес, но поне да не му пречим.

Следващият етап ще бъдат малките предприятия, тези до 25 човека. Не може една голяма компания от 500 човека да се равнява по документооборота на една фирма от 5 човека, бюрокрацията е огромна – трудова медицина, книги за пожарна безопасност и множество други. Ще се опитаме каквото можем да направим.

Кой създава работните места? Работните места ги създава не бизнеса, а бизнес средата, пазарът. Когато има пазар и потребление, търсене, ние ще създадем работни места. Следователно трябва да успокоим икономическата, бизнес обстановката, за да не изгоним бизнеса и да го накараме да инвестира. За съжаление, през последните шест месеца, депозитите в българските банки, включително и корпоративните, продължават да растат, което показва, че българският бизнес е още уплашен и не смее да тръгне да инвестира.

Последно искам да поздравя Асоциация на индустриалния капитал в България за идеята да се съберем и да си пожелаем на всички нас едно малко по-розово, светло бъдеще. Благодаря Ви!